

สรุปลงการสำคัญองแผนอุดมศึกษาระยะยาว
(พ.ศ. 2533-2547)

คณะกรรมการจัดทำแผนอุดมศึกษาระยะยาว
ทบวงมหาวิทยาลัย
กันยายน 2533

**สรุปสาระสำคัญของแผนอุดมศึกษาระยะยาว
(พ.ศ. 2533-2547)**

**คณะกรรมการจัดทำแผนอุดมศึกษาระยะยาว
ทบวงมหาวิทยาลัย
กันยายน 2533**

สารบัญ

คำนำ	หน้า
1. หลักการและแนวทางการจัดทำแผนอุดมศึกษาระยะยาว	1
2. ภาพฉายความเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของประเทศในระยะ 15 ปี	2
3. บทบาทที่เปลี่ยนไปของอุดมศึกษา	5
4. การพัฒนาประสิทธิภาพภายในระบบอุดมศึกษา	8
5. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อรัฐบาล	10
6. เป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญในช่วงแผนฯ ระยะที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539)	10
7. เป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญในช่วงแผนพัฒนาฯ ระยะที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) และแผนพัฒนาฯ ระยะที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549)	11
8. การสนับสนุนงบประมาณ	11

คำนำ

การพัฒนาาระบบอุดมศึกษาที่ผ่านมาในอดีต ได้อาศัยแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งเป็นแผน 5 ปีเป็นหลัก ข้อจำกัดที่สำคัญของการพัฒนาระบบอุดมศึกษาในกรอบเวลาดังกล่าวได้แก่ช่วงเวลาของแผน 5 ปี นั้น ไม่สอดคล้องต่อธรรมชาติของพัฒนาการและการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ที่ต้องอาศัยความต่อเนื่องในการดำเนินงานและการติดตามประเมินผลเป็นเวลานาน อีกทั้งการจัดทำแผนในรูปแบบเดิม ก็มักจะขาดความสมบูรณ์ของข้อมูลที่จะช่วยชี้ประเด็นความต้องการต่าง ๆ ในอนาคตในช่วงระยะเวลาที่ยาวนานกว่า 5 ปีอย่างชัดเจน

การที่ทบวงมหาวิทยาลัย ได้ริเริ่มโครงการจัดทำแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี (พ.ศ.2533-2547) ขึ้น จึงมีเจตนาสำคัญที่จะให้แผนอุดมศึกษาระยะยาวเป็นแผนรุกไปสู่อนาคตโดยมีฐานอยู่บนข้อมูลการวิจัยเชิงนโยบายเกี่ยวกับสภาพการณ์และความเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ของประเทศ ตลอดจนเป็นแผนที่ไวต่อการปรับตัวและมีกลไกการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

เอกสาร "สาระสำคัญของแผนอุดมศึกษาระยะยาว (พ.ศ.2533-2547)" ฉบับนี้ ได้ประมวลข้อสรุปจากรายงานของคณะกรรมการจัดทำแผนอุดมศึกษาระยะยาว ซึ่งครอบคลุมสาระเกี่ยวกับแนวทางการจัดทำแผนอุดมศึกษาระยะยาว ผลการวิจัยเชิงนโยบายที่ช่วยฉายภาพความเปลี่ยนแปลงของประเทศ บทบาทที่เปลี่ยนไปของอุดมศึกษา การพัฒนาประสิทธิภาพภายในระบบอุดมศึกษา ตลอดจนข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อรัฐบาลและเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญในระยะ 15 ปี

ทบวงมหาวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารสรุปสาระสำคัญของแผนอุดมศึกษาระยะยาวฉบับนี้ จะเป็นสื่อที่ช่วยให้ผู้ที่สนใจได้เข้าใจในเวลาอันสั้นถึงเจตนารมณ์ และทิศทางของการพัฒนาอุดมศึกษาของประเทศในอนาคตในการชกนนำสังคมไทยไปสู่สภาพที่พึงปรารถนา

๐๓—

(ศาสตราจารย์ ดร.วิจิตร ศรีสุรัตน์)
ปลัดทบวงมหาวิทยาลัย

แผนอุดมศึกษาระยะยาว (พ.ศ.2533-2547)

1. หลักการและแนวทางการจัดทำแผนอุดมศึกษาระยะยาว

1.1 การจัดทำแผนอุดมศึกษาระยะยาวเป็นความพยายามที่จะพัฒนาระบบอุดมศึกษา เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของประเทศในช่วงเวลาแห่งการปรับตัว แสวงหาภาวะการดำรงอยู่ที่เหมาะสมทางเศรษฐกิจและสังคม ในยุคสมัยที่การแข่งขันและการติดต่อกับประเทศต่าง ๆ ในประชาคมโลกจะต้องอาศัยความเฉียบคมและพลวัตที่สูงขึ้น อีกทั้งสามารถชี้แนะและชักนำให้พัฒนาประเทศไปสู่สภาพที่พึงประสงค์ โดยอาศัยแผนแม่บทระยะยาวกำกับทิศทางการพัฒนา แต่เดิมการพัฒนาอุดมศึกษา ซึ่งผูกโยงกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติระยะ 5 ปี ได้ประสบปัญหาในแง่ของความชัดเจนของทิศทางการกำหนดความต้องการ ตลอดจนความต่อเนื่องในการดำเนินงานและการติดตามประเมินผล เป็นเหตุให้แผนฯ ในช่วงที่ผ่านมาประสบความสำเร็จน้อยกว่าที่ควร

1.2 โดยแนวคิดดังกล่าว แผนอุดมศึกษาระยะยาวจึงมีหลักการสำคัญสองประการคือ ประการแรก แผนจะต้องมีลักษณะเชิงรุกกว่าที่เป็นมา กล่าวคือการจัดทำแผนจะต้องมีพื้นฐานอยู่บนความเข้าใจในแนวโน้มด้านต่าง ๆ ของประเทศรวมทั้งความตระหนักในทิศทางการพัฒนาที่พึงประสงค์ โดยให้ระบบอุดมศึกษาเป็นกลไกหนึ่งที่อยู่ต่อการพัฒนาสังคมไปสู่สภาพที่พึงประสงค์เหล่านั้น

ประการที่สอง ภายใต้สภาพความผันแปรของโลกปัจจุบัน ที่มีผลต่อประเทศไทยทั้งในด้านผลกระทบที่เกิดขึ้นจากเหตุการณ์และสภาพภายในประเทศและผลกระทบที่เกิดขึ้นจากภายนอกประเทศ ประเทศจะต้องเตรียมรับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงมากยิ่งขึ้น ดังนั้นแผนอุดมศึกษาเองก็ต้องเป็นแผนที่มีพลวัต (DYNAMISM) สูง กล่าวคือเป็นแผนที่มีความยืดหยุ่นและไวต่อการเปลี่ยนแปลง สามารถปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปได้ตลอดเวลา

1.3 วัตถุประสงค์ของแผนอุดมศึกษาระยะยาวภายใต้หลักการและความคิดดังกล่าวจึงประกอบด้วย

1) เพื่อพัฒนาระบบอุดมศึกษาไทยให้เป็นระบบที่มีพลวัตและประสิทธิภาพ เอื้อต่อการปฏิบัติการกิจทุกด้านด้วยความเป็นเลิศ

2) เพื่อปรับแนวคิด รูปแบบ และวิธีการดำเนินการกิจแต่ละด้านของอุดมศึกษาให้สอดคล้องต่อสภาพความเปลี่ยนแปลงและเอื้ออำนวยต่อสภาพที่พึงประสงค์ในอนาคต

1.4 กิจกรรมในการจัดทำแผนอุดมศึกษาระยะยาวที่มีความสำคัญยิ่งได้แก่ การวิจัยเชิงนโยบาย มีจำนวนทั้งสิ้น 23 โครงการ จำแนกได้เป็น 4 กลุ่ม คือ กลุ่มศึกษาสภาพแวดล้อมอุดมศึกษา กลุ่มวิเคราะห์

ซึ่งความมั่นคงของประเทศ และป้องกันการครอบงำจากภายนอก

2.3 สภาพการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศคงจะดำเนินต่อไปในอัตราสูง โดยคาดว่าประเทศไทยจะสามารถรักษาระดับการขยายตัวในอัตราร้อยละ 8 ไปได้อีกอย่างน้อย 5 ปี และประมาณร้อยละ 6 ในช่วง 5 ปีถัดไป โดยมีการขยายตัวสูงของอุตสาหกรรมที่มีมูลค่าเพิ่ม รวมถึงอุตสาหกรรมบริการและการส่งออก ซึ่งมีแนวโน้มที่จะขยายตัวต่อไปเรื่อย ๆ อย่างไรก็ตามในการขยายตัวทางเศรษฐกิจดังกล่าวจำเป็นต้องคำนึงถึงพลวัตของความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบในการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งจำเป็นต้องมีการจับตามองประเทศคู่ค้าคู่แข่งต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลาและวางกลยุทธ์ที่เหมาะสมเพื่อที่จะรักษาสถานะทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศไว้ให้มีความมั่นคง เช่นการผสมผสานระหว่างอุตสาหกรรมเกษตรซึ่งเป็นแกนกับอุตสาหกรรมการผลิตที่ใช้ทรัพยากรธรรมชาติน้อยแต่ใช้ฐานความรู้สูงและอุตสาหกรรมบริการ

นอกจากนี้ จุดสำคัญที่ต้องเน้นในการพัฒนาเศรษฐกิจก็คือ การสร้างระบบการผลิตที่สามารถพึ่งตนเองมากยิ่งขึ้นไม่ว่าจะในเชิงวัตถุดิบ เทคโนโลยี และการจัดการที่มีประสิทธิภาพ ที่ใช้เพื่อที่จะแก้ปัญหาการขาดดุลการค้าและการตกอยู่ในภาวะพึ่งพิงต่างประเทศ

2.4 ในขณะเดียวกัน ภาคเกษตรกรรมจะยังเป็นภาคที่มีความสำคัญยิ่ง ทั้งในเชิงเศรษฐกิจและสังคม เนื่องจากอุตสาหกรรมส่งออกยังคงใช้วัตถุดิบจากภาคเกษตรเป็นหลักและประชากรส่วนใหญ่ก็ยังคงเลี้ยงชีพอยู่ในภาคเกษตรชนบท จุดที่ต้องได้รับการเน้นมากที่สุดก็คือ การใช้เทคโนโลยีเพิ่มผลผลิตต่อพื้นที่ให้สูงขึ้นเพื่อให้มีการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และเป็นการเพิ่มผลผลิตโดยไม่ต้องเพิ่มพื้นที่เกษตรกรรมอย่างที่เป็นอยู่ ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาการทำลายสภาวะแวดล้อมโดยเฉพาะป่าไม้ตามมา

นอกจากนี้ การใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มผลผลิตต่อพื้นที่จะเป็นพื้นฐานสำคัญในระบบเศรษฐกิจแบบเกษตรอุตสาหกรรม ที่จะต้องเน้นประสิทธิภาพการผลิตเป็นเรื่องสำคัญ อย่างไรก็ตามในระบบการผลิตแบบเกษตรอุตสาหกรรมที่มีผู้ลงทุนรายใหญ่มากขึ้นเรื่อย ๆ นั้น จำเป็นที่รัฐบาลจะต้องหาหนทางส่งเสริมให้ผู้ประกอบการรายย่อยได้แก่ เกษตรกรชาวไร่ชาวนา สามารถเติบโตและมีความแข็งแกร่งในระบบเศรษฐกิจนี้ได้ด้วย

2.5 ในด้านทิศทางการพัฒนาและกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศนั้น ระดับความเป็นเมืองจะเพิ่มสูงขึ้น โดยกว่าร้อยละ 80 ของประชากรที่จะเพิ่มขึ้นในช่วง 15 ปีข้างหน้า จะอาศัยอยู่ในเขตเมือง อย่างไรก็ตาม ประชาชนส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 60 จะยังอยู่ในชนบท

ปัญหาการกระจุกตัวของประชากรและความเจริญยังคงมีอยู่ โดยเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ซึ่งผลจากการที่การลงทุนอุตสาหกรรมในช่วง 5 ปีหลัง (พ.ศ.2527-2531) กว่า 1,800 โครงการ มูลค่านับแสนล้านบาท กระจุกอยู่ในพื้นที่เขตนี้ จึงจะยังส่งผลกระทบในระยะ 5-10 ปี ต่อการหลั่งไหลเข้ามาของแรงงานจากต่างจังหวัด ซึ่งทำให้อัตราการเพิ่มประชากรในเขตนี้สูงกว่าอัตราเฉลี่ยของประเทศถึง 2 เท่า

มากขึ้น แต่ก็ก่อให้เกิดการประสานประโยชน์ระหว่างกลุ่มอำนาจทางเศรษฐกิจ และกลุ่มอำนาจทางการเมืองเพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะนำมาซึ่งช่องว่างระหว่างรัฐกับประชาชน และความไม่ชอบธรรมในสังคม และเงื่อนไขของการแทรกแซงกิจกรรมประชาธิปไตยโดยระบบราชการและกองทัพ

2.9 แนวโน้มการพัฒนาทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจะส่งผลที่ชัดเจนต่อการเป็นสังคมข่าวสาร (INFORMATION SOCIETY) ของสังคมไทยมากขึ้น โดยเทคโนโลยีโทรคมนาคมที่ทันสมัยมีประสิทธิภาพขึ้น และราคาถูกลง จะทำให้หน่วยงานหรือบุคคลต่าง ๆ เข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้ง่ายยิ่งขึ้น นอกจากนี้พัฒนาการของเทคโนโลยีการสื่อสารและคอมพิวเตอร์จะส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษาของคนในสังคม ที่จะสามารถใช้กลไกการสื่อสารในการแสวงหาความรู้ได้อย่างหลากหลายทั้งการศึกษาในระบบและนอกระบบตามความจำเป็นและความต้องการเฉพาะบุคคล

เทคโนโลยีจะมีบทบาทยิ่งขึ้นในธุรกิจบริการและอุตสาหกรรมการผลิตต่าง ๆ โดยเฉพาะการผลิตสินค้าที่มีมูลค่าเพิ่มสูง จะมีการใช้เทคโนโลยีเพื่อสร้างอุตสาหกรรมที่ใช้ฐานความรู้เพิ่มขึ้น เช่น เทคโนโลยีชีวภาพ เทคโนโลยีวัสดุสมัยใหม่ เทคโนโลยีการผลิตอัตโนมัติ เป็นต้น นอกจากนี้เทคโนโลยีสารสนเทศก็จะมีบทบาทมากยิ่งขึ้นในการประกอบธุรกิจสมัยใหม่และความเป็นอยู่ของครอบครัว เทคโนโลยีการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมและเทคโนโลยีการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพจะรักษาความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบและส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ทุกประเทศจะให้ความสำคัญเพิ่มขึ้น

2.10 ระบบนิเวศวิทยาและสิ่งแวดล้อมกำลังอยู่ในสภาวะวิกฤตและมีแนวโน้มที่จะเสื่อมโทรมลงอีก เนื่องจากการบุกรุกทำลายป่า และการแสวงหาที่ทำกินของราษฎร ป่าไม้ซึ่งรวมทั้งป่าบกและป่าเลนได้ถูกทำลายลงเหลือไม่ถึงร้อยละ 20 ของพื้นที่ประเทศ ส่งผลต่อการสูญเสียแหล่งพันธุกรรมของพืชและสัตว์ลดความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ การขยายตัวของชุมชนและเมืองและการเติบโตของอุตสาหกรรมทำให้เกิดปัญหามลพิษและการสะสมของสารพิษ

นอกจากนี้ ปัญหาการกระจุกตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ในกรุงเทพฯและปริมณฑล และความผิดเคืองในการทำมาหากินและการสูญเสียปัจจัยการผลิตของชาวนนบทจะทำให้มีการอพยพแรงงานเข้าสู่กรุงเทพฯ และปริมณฑลในอัตราสูง นำมาซึ่งปัญหาความแออัด และปัญหาสิ่งแวดล้อมที่จะเพิ่มความรุนแรงขึ้นไป จะขยายตัวออกไปและเกิดขึ้นซ้ำอีกในเมืองหลักต่างจังหวัด

3. บทบาทที่เปลี่ยนไปของอุดมศึกษา

ในการตอบสนองสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปของประเทศ ภารกิจหลักทุกประการของอุดมศึกษาพึงอยู่ภายใต้กำกับของหลักการร่วมพื้นฐาน 3 ประการคือ *การปฏิบัติภารกิจอุดมศึกษาเพื่อการกระจายโอกาสและความเสมอภาค การปฏิบัติภารกิจอุดมศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ การปฏิบัติภารกิจอุดมศึกษาที่มีคุณภาพและเป็นเลิศ* ความมีประสิทธิภาพ ความมีคุณภาพและความเป็นเลิศของอุดมศึกษาจะ

3.2 ด้านการวิจัย

3.2.1 ภารกิจด้านการวิจัยต้องมุ่งเน้นความเป็นเลิศและความสอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม โดยมีการพัฒนาองค์การการวิจัยเพื่อความเป็นเลิศเฉพาะทางและกำลังคนด้านการวิจัยขึ้นรองรับอย่างพอเพียง

3.2.2 การวิจัยต้องเป็นทั้งการวิจัยพื้นฐาน เพื่อรองรับความสามารถในการพึ่งตนเองของประเทศในระยะยาว และการวิจัยประยุกต์เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม รวมถึงการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการสร้างสมรรถนะทางปัญญาและอุตสาหกรรมสมัยใหม่ และการวิจัยเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากร และการฟื้นฟูและอนุรักษ์สภาพแวดล้อม เป็นต้น

3.2.3 สถาบันอุดมศึกษาควรขยายบทบาทด้านการวิจัยเชิงนโยบายเพื่อศึกษาผลกระทบของการพัฒนา และชี้แนะรูปแบบที่เหมาะสมของการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ที่จะเอื้อประโยชน์สูงสุดต่อเศรษฐกิจสังคมและสภาพแวดล้อม

3.2.4 ควรมีการบูรณาการสอน การวิจัยและการบริการวิชาการทั้งในเชิงเป้าหมายและการดำเนินงาน เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพและความสามารถในการตอบสนองความต้องการภายนอกของภารกิจแต่ละด้านให้ดียิ่งขึ้น อีกทั้งเพิ่มความตระหนักด้านทรัพย์สินทางปัญญาในชุมชนอุดมศึกษา

3.3 ด้านการบริการวิชาการ

3.3.1 ภารกิจด้านการบริการวิชาการควรมีเป้าหมายสำคัญเพื่อพัฒนาสภาพสังคมสารสนเทศและสังคมแห่งการเรียนรู้ ที่จะเป็พื้นฐานที่แข็งแกร่งของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการป้องกันแก้ไขปัญหาสังคมต่าง ๆ

3.3.2 องค์การบริการวิชาการรูปแบบใหม่ ๆ ควรได้รับการพัฒนาขึ้น เช่น องค์การการศึกษาต่อเนื่อง องค์การบริการสารสนเทศ อุทยานวิทยาศาสตร์ เป็นต้น

3.3.3 งานบริการวิชาการในระยะยาวควรเป็นกิจการที่สามารถเลี้ยงตนเองหรือเป็นแหล่งรายได้เพิ่มเติมของสถาบัน นอกจากนี้ กิจกรรมบริการวิชาการบางประเภทยังอาจมีการร่วมลงทุนและดำเนินการกับภาคเอกชนของไทยและต่างประเทศมากยิ่งขึ้นในอนาคต

3.3.4 ควรมีการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับองค์กรต่าง ๆ ภายนอก ในการดำเนินการให้บริการวิชาการรูปแบบต่าง ๆ แก่หน่วยงานและประชาชน รวมถึงความร่วมมือกับองค์กรวิชาการวิชาชีพต่าง ๆ และองค์กรต่างประเทศ

3.4 การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

3.4.1 ภารกิจด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ควรมีขอบเขตที่กว้างขวางขึ้น โดยไม่จำกัดอยู่เฉพาะการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมไทยเท่านั้น แต่รวมถึงการศึกษาให้เข้าใจความเป็นไทยอย่างถ่องแท้และการพัฒนาคุณลักษณะใหม่ที่ต้องการ เพื่อนำไปสู่การอยู่ร่วมในประชาคมนานาชาติอย่างมีเอกลักษณ์และศักดิ์ศรี

สถาบันในต่างประเทศที่มีศักยภาพสูง และสถาบันอุดมศึกษาของบริษัทยักษ์ใหญ่ เป็นต้น นอกจากนี้ ควรลดการกำกับควบคุมของรัฐที่มีต่อสถาบันอุดมศึกษาเอกชนลง โดยยึดเป้าหมายในการพัฒนาระบบที่มีการแข่งขันเสรีและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งส่งเสริมให้มีความร่วมมือแลกเปลี่ยนทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนมากยิ่งขึ้นด้วย

4.4 เพื่อรองรับอิสระในการบริหารที่เพิ่มขึ้น ระบบบริหารภายในสถาบันอุดมศึกษาต้องได้รับการพัฒนาให้เป็นระบบที่มีประสิทธิภาพ และสามารถตรวจสอบได้จากภายนอกมากยิ่งขึ้น โดยมีตัวแทนชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารองค์กรระดับต่าง ๆ มีการพัฒนาระบบบุคลากรที่สามารถชักนำคนที่มีคุณภาพเข้าสู่ระบบและสามารถให้ผลตอบแทนที่เหมาะสมตามผลงานแก่บุคลากร มีการพัฒนาวิธีการได้มาและรักษาไว้ซึ่งผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพสูง มีการใช้เทคโนโลยีการบริหารสมัยใหม่และระบบสารสนเทศในกระบวนการวางแผนและติดตามผล และมีการร่วมงานกับหน่วยงานภายนอกในกิจการต่าง ๆ มากขึ้น ทั้งเพื่อประโยชน์ในแง่การระดมเงินทุนและการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน

4.5 ควรมีการพัฒนารูปแบบการปฏิบัติงานที่ไม่ผูกมัดกับโครงสร้าง เพื่อความไวในการปรับตัวและการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การจัดหลักสูตรในรูปแบบโครงการ และการมีโครงการผลิตและพัฒนากำลังคนร่วมกับหน่วยงานภายนอก เป็นต้น

4.6 องค์กรวิชาการวิชาชีพควรมีบทบาทมากขึ้นในโครงสร้างระบบอุดมศึกษาที่จะเปลี่ยนไปดังกล่าว องค์กรทดสอบระดับชาติและองค์กรวิชาชีพต่าง ๆ ควรได้รับการจัดตั้งขึ้นเป็นกลไกในการรักษาคุณภาพและมาตรฐานวิชาชีพสาขาต่าง ๆ ในระบบที่มีความหลากหลายและให้อิสระแก่องค์กรต่าง ๆ สูง

4.7 ระบบอุดมศึกษาควรเป็นระบบที่มีกลไกที่มีประสิทธิภาพในการให้โอกาสทางการศึกษาที่เสมอภาคและเข้าถึงทุกกลุ่มชนในสังคมมากขึ้น ทั้งโดยกลไกการรับนักศึกษาที่ปรับปรุงขึ้น ควบคู่ไปกับการจัดตั้งกองทุนสินเชื่อเพื่อการศึกษาสำหรับการศึกษาในระบบปกติ และโดยการพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้และการศึกษาต่อเนื่อง ที่สถาบันอุดมศึกษาสามารถนำข่าวสารข้อมูลออกไปสู่ประชาชนโดยอาศัยสื่อต่าง ๆ เพื่อพัฒนาการงานและคุณภาพชีวิต และสามารถใช้เครือข่ายดังกล่าวบ้อนกลับข้อมูลและข่าวสารจากชุมชนสู่สถาบันเพื่อกำหนดทิศทางและเป้าหมายของภารกิจ

4.8 งานบริการบางประเภทที่มีลักษณะเป็นการขายบริการ เช่น หอพัก โรงอาหาร ร้านหนังสือ บริการคอมพิวเตอร์ และบริการสหนาการบางอย่าง ควรเปิดโอกาสให้เอกชนเข้ามาดำเนินการมากขึ้น

4.9 ควรมีการตั้งองค์กรกลาง เพื่อการพัฒนาอุดมศึกษาในด้านต่าง ๆ เช่น องค์กรพัฒนาบุคลากร อุดมศึกษา องค์กรพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน องค์กรส่งเสริมวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษา องค์กรทดสอบมาตรฐานความรู้ทางวิชาชีพ เป็นต้น

4.10 สถาบันอุดมศึกษาควรแสวงหาช่องทางความร่วมมือในการกิจทุก ๆ ด้านกับภาคเอกชนและองค์กรต่างประเทศมากยิ่งขึ้น ทั้งเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานและระดมทรัพยากรเข้าสู่สถาบัน

ต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับค่าใช้จ่ายจริงในการจัดการศึกษาในแต่ละสาขาวิชา โดยมีมาตรการด้านทุนการศึกษา และการช่วยเหลือด้านการเงินในรูปแบบต่าง ๆ จัดให้แก่บัณฑิต/นักศึกษาผู้ยากจนและด้อยโอกาสทาง เศรษฐกิจและสังคม

6.4 ภายในปีสุดท้ายของแผนฯ ให้มีการกำหนดหน่วยงานระดับชาติทำหน้าที่กำกับดูแล นโยบาย และมาตรฐานการศึกษา ระดับปริญญา เพื่อความเป็นเอกภาพของการอุดมศึกษาของประเทศ

6.5 ภายในปีสุดท้ายของแผนฯ ให้มีการเปลี่ยนฐานะของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐส่วนใหญ่ รวมทั้งสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่ตั้งขึ้นใหม่ให้เป็นมหาวิทยาลัยของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการ เพื่อให้มีความ เป็นอิสระและความคล่องตัวสูง สามารถดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุความเป็นเลิศทางวิชาการ พร้อมทั้งให้มีแผนการดำเนินงานที่ชัดเจนในการเปลี่ยนฐานะของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่เหลืออยู่ ให้เป็นมหาวิทยาลัยของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการทั้งหมด

6.6 ภายในปีสุดท้ายของแผนฯ การจัดสรรงบประมาณให้แก่สถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่มีการ ปรับปรุงระบบบริหารภายในรองรับเป็นที่เรียบร้อยแล้ว จะอยู่ในรูปเงินอุดหนุนทั่วไป (Block-Grant Budgeting) โดยมีการตรวจสอบภายหลังที่มีประสิทธิภาพ (Post-Auditing และ Performance Auditing)

6.7 พัฒนาคุณภาพของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐให้มีสัดส่วนปริญญาเอก:โท:ตรี เป็น 3:6:1 ภายในปีสุดท้ายของแผนฯ

7. เป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญในช่วงแผนพัฒนาฯ ระยะที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) และแผนพัฒนาฯ ระยะที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549)

7.1 สถาบันอุดมศึกษาของรัฐส่วนใหญ่มีฐานะเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการ

7.2 ภายในปีสุดท้ายของแผนฯ ระยะที่ 9 ให้มีการปรับปรุงค่าเล่าเรียนและค่าธรรมเนียมการศึกษา ถึงระดับที่ผู้เรียนสามารถรับการระดมค่าใช้จ่ายดำเนินการทั้งหมดในทุกสาขาวิชา โดยให้สอดคล้องไปกับการจัดตั้งกองทุนสินเชื่อเพื่อการศึกษาและมาตรการด้านทุนการศึกษาแก่ผู้ที่ยึดฐานะทางเศรษฐกิจ และสังคม

7.3 ภายในปีสุดท้ายของแผนฯ ระยะที่ 9 ให้การผลิตบัณฑิตสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ต่อสาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์มีสัดส่วนไม่น้อยกว่า 50 ต่อ 50

8. การสนับสนุนงบประมาณ

เป้าหมายสำคัญของแผนอุดมศึกษาระยะยาว (พ.ศ.2533 - 2547) คือการปรับปรุงโครงสร้างทาง วิชาการและการบริหารของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐให้สามารถรองรับการปฏิบัติงานตามภารกิจที่ เปลี่ยนแปลงไป อันจะทำให้การใช้ทรัพยากรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นการสนับสนุนด้านงบประมาณ จึงควรเป็นไปตามแนวทาง ดังต่อไปนี้

รายนามคณะกรรมการจัดทำแผนอุดมศึกษาระยะยาว

1. รัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย	ประธานกรรมการ
2. ปลัดทบวงมหาวิทยาลัย	รองประธานกรรมการ
3. รองปลัดทบวงมหาวิทยาลัย (นายพจน์ สะเพียรชัย)	กรรมการ
4. รองปลัดกระทรวงศึกษาธิการหรือผู้แทน	กรรมการ
5. นายสิปพนนท์ เกตุทัต	กรรมการ
6. นายทรงศักดิ์ ศรีกาพลินธุ์	กรรมการ
7. นายชิตยา สุวรรณะชญ	กรรมการ
8. นายสรอรรถ กลิ่นประทุม	กรรมการ
9. นายกิจประมุข ตันคยาภรณ์	กรรมการ
10. นายสุจินต์ จินายน	กรรมการ
11. นายสมชอบ ไชยเวช	กรรมการ
12. นายอรรถสิทธิ์ เวชชาชีวะ	กรรมการ
13. นายจีระ หงส์ลดารมภ์	กรรมการ
14. ผู้อำนวยการสำนักงานประมาณหรือผู้แทน	กรรมการ
15. เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ หรือผู้แทน	กรรมการ
16. เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ หรือผู้แทน	กรรมการ
17. อธิบดีกรมวิเทศสหการ หรือผู้แทน	กรรมการ
18. นายอนุจินต์ กนิษฐรัตน์	กรรมการและเลขานุการ
19. นายณรงค์ เพ็ชรเกิดสุข	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
20. นายสุชาติ เมืองแก้ว	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
21. นายสุเมธ แยม์นุ่น	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

รายนามคณะกรรมการวิชาการประจำโครงการจัดทำแผนอุดมศึกษาระยะยาว

1. นายวิจิตร ศรีธำณ	ประธานอนุกรรมการ
2. นายพจน์ สะเพียรชัย	รองประธานอนุกรรมการ
3. นายเจตนา นาควัชระ	อนุกรรมการ
4. นายไพฑูรย์ อิงคสุวรรณ	อนุกรรมการ

